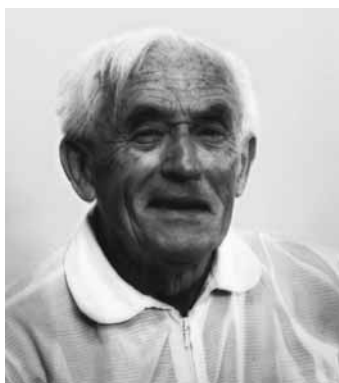

STO LET OD NAROZENÍ NEUROCHIRURGA ZDEŇKA KUNCE – VZPOMÍNKA JEHO ŽÁKA

Dne 16. března 2008 by se dožil sta let akademik, profesor MUDr. Zdeněk Kunc. Spolu s akademikem prof. MUDr. Rudolfem Petrem je uznáván jako zakladatel československé moderní neurochirurgie. Proslavil nás jako neurochirurg evropského a světového významu.

Po zakladateli Z. Kuncovi a prof. MUDr. I. Fuskovi, DrSc. jsem se stal v pořadí třetím přednostou Neurochirurgické kliniky FVL UK (dnes 1. LF UK) a Ústřední vojenské nemocnice v Praze (ÚVN). (Klinika měla zvláštní statut společného pracoviště Univerzity Karlovy a armády.) Po mém nástupu do ÚVN v roce 1961 až do roku 1985, kdy

akademik Zdeněk Kunc v 77 letech zemřel, jsem prožil 24 let fantastického odborného a společenského života pod jeho inspirujícím, bez nadsázky geniálním vlivem. Od roku 1981, kdy v 73 letech Zdeněk Kunc přestal kliniku vést, jsem jako zástupce přednosty dokonce profesora 4 roky vypisoval na operační programy. Jako jeden z mála žijících a dosud aktivních žáků Z. Kunce, považuji za svoji povinnost a zároveň velkou radost napsat krátkou vzpomínku. Vzpomínkou chci vyjádřit obdiv a poděkování a hlubokou úctu svému učiteli. Pouhý fakt, že se člověk dostal na jeho kliniku, znamenalo být odborně „vystřelen na vysokou oběžnou dráhu“. Díky Z. Kuncovi jsem na té dráze mohl obíhat i jako důstojník, odmítající celý život vstup do komunistické strany. Přes subjektivní pohled na osobnost Z. Kunce může být moje vzpomínka i kritická, objektivní. Politicky jsem stál na jiné straně a od roku 1985 je již dostatečný časový odstup. Za tu dobu došlo k netušenému odbornému vývoji neurochirurgie a k zásadním ekonomickým a společenským změnám.

Z. Kunce lze hodnotit jako moderní osobnost renesančního typu. Dosáhl skoro všech poct komunistického režimu, ale ve své době i mimořádného ocenění západního odborného světa. Sudičky jej obdařily nadáním hraničícím s genialitou, optimistickou extrovertní povahou a vitalitou. Překonávání hranic současných možností oboru bylo jeho přirozeným programem, se kterým přistupoval k dlouhodobým záměrům kliniky, ale i ke každodenním operacím. Řídil se skutečně heslem, že co nás nezničí, to nás posílí. V karié-

ře mu pomohlo studentské levicové zaměření a v roce 1945 vstup do KSČ a vztah k armádě. Ostatní bylo výsledkem jeho neuvěřitelné přirozené pracovitosti a píce. Byl ctižádostivý, ale na základě mnoha rozhovorů i událostí mohu dosvědčit, že jeho jednání a ani politické postoje nebyly motivovány kariéristickou vypočítavostí. Kuncovo levicové zaměření, jako u velké části jeho generace, bylo přirozeným výsledkem předválečného celosvětového vývoje. Svědčí o tom i to, že patřil mezi první, kdo v 60. letech minulého století otevíral kliniku Západu. Širokému okruhu lékařů (včetně pisatele) umožnil zahraniční stáže, a tím také nemalé ekonomické zajištění. Byl stoupencem socialismu s lidskou tváří. Po okupaci v roce 1968 a během normalizace musel čelit jak ze strany armády, tak ze strany fakulty, značným problémům. Neznám nikoho, komu by Z. Kunc z politické nebo kariéristické motivace ublížil. Pokud někdo z kliniky odešel, nebo jej Z. Kunc nepodporoval, tak to bylo výhradně z odborných důvodů. Odborně, ale i osobně a snad až nekriticky podporoval každého, kdo projevoval o neurochirurgii a její pokrok, zájem.

Kuncovi předkové byli východočeští soukeníci. Sám se narodil 16. března 1908 jako syn důstojníka na Pohořelci v Praze. Malířské nadání jej vedlo k umělecké kariéře, ale zvítězila medicína. Skvěle kreslil celý život a jeho náčrty v operačních knihách jsou na stejné úrovni jako kresby „otce“ světové neurochirurgie H. Cushinga. Obě nadání uplatnil jako student – demonstrátor na anatomii u prof. Borovanského. Po promoci v roce 1932 vstoupil z ekonomické motivace (v roce 1934) do armády. Sám vzpomíná: „Věnovat se chirurgii na klinice byla tehdy výsada bohatších, poněvadž placené místo bylo možno dosáhnout až po mnoha letech. Proto jsem po skončení studia vstoupil do armády“ (1). S chirurgií začínal ve vojenské nemocnici v Josefově. Nosil šavli a jezdil na koni. V roce 1939 byla naše armáda přechodně rozpuštěna, ale přesto již v roce 1954 byl Z. Kunc mimořádně povýšen na generála.

Chirurgické vzdělání získal u prof. A. Jiráska a doc. E. Poláka. Druhou specializaci plastického chirurga se vyučil u prof. F. Buriana. Je nutné konstatovat, že s neurochirurgií se poprvé setkal v letech 1937–1939 u prof. A. Jiráska. Přesto lze tvrdit, že svoji třetí specializaci v neurochirurgii Z. Kunc dosáhl jako geniální samouk. Začínal ji za neuvěřitelně primitivních podmínek ve vojenské nemocnici v Plzni. Sám píše, že jej stimulovalo přátelství a strhující aktivita neurologa J. Hrbka, a zpočátku mu nadšeně asistovali praktičtí lékaři MUDr. Z. Čáp a MUDr. F. Chudáček a posilou byl

prof. MUDr. Eduard Zvěřina, DrSc.

Klinika ORL a chirurgie hlavy a krku 1. LF UK a FNM, Neurochirurgická klinika 3. LF UK a FNKV, Ortopedická klinika IPVZ, FN Na Bulovce 150 06 Praha 5, V Úvalu 84

fax: +420 224 434 319, e-mail: ezverina@seznam.cz

rentgenolog F. Dulík. V roce 1948 byl proti své vůli převelen do ÚVN (1). Tím začala hvězdná neurochirurgická dráha Zdeňka Kunce a jeho kliniky. V roce 1950 se habilitoval spisem „Lumboischiadický syndrom“, první monografií o chirurgickém léčení výhřezů plotének u nás. V roce 1959 byl jmenován řádným profesorem a v roce 1963 obhájil doktorskou práci za mezinárodně prioritní poznatky o spinálním jádru trigeminu. V roce 1956 založil neurochirurgické oddělení v ÚVN, které se v roce 1959 stalo klinikou. (První neurochirurgická klinika vznikla v Hradci Králové v roce 1952 zásluhou R. Petra.) Z. Kunc dal na své klinice podnět ke všem směrům tehdejší moderní neurochirurgie včetně stereotaktické neurochirurgie, traumatologie, spinální chirurgie, všech oblastí nádorové neurochirurgie, funkční neurochirurgie a chirurgie epilepsie, chirurgie bolesti a zejména všech směrů neurochirurgie cévní. V 70. letech se začala nenápadně rodit zcela nová éra neurochirurgie, a to mikroneurochirurgie. Je neuvěřitelné, že Z. Kunc, i když věděl, že ji sám již nezvládne, mikrochirurgii nezištně a prozíravě podporoval. Bylo to v době, kdy málokdo věřil v její budoucnost, kdy řada kolegů z nepochopení nebo z taktických důvodů se vyjadřovala doslova, že mikrochirurgii jen přes jejich mrtvolu. O mezinárodním dosahu kliniky svědčí i to, že ji přes politické restriktce navštívilo přes 200 specialistů z celého světa. Z. Kunc napsal více než 150 vědeckých prací. Jeho opakovaně vydávaná „Neurochirurgie“ se od roku 1968 stala na neuvěřitelných 38 let „biblí“ pro celou generaci (2). Teprve v roce 2006 vyšla nová Neurochirurgie z kliniky v Hradci Králové (3). V roce 1975 byl Z. Kunc jmenován korespondentem tehdejší ČSAV a v roce 1981 akademikem. Obdržel 12 státních vyznamenání a medailí. Byl nositelem Řádu práce a Řádu republiky, byl mu propůjčen titul Hrdina socialistické práce s právem nosit zlatou hvězdu. V roce 1983 mu byla udělena zlatá plaketa ČSAV za zásluhy o vědu a lidstvo. Na druhé straně byl čestným členem 11 zahraničních společností, v roce 1970 byl jmenován čestným členem university v Göteborgu, v roce 1971 se stal prezidentem 4. evropského neurochirurgického kongresu v Praze, a tím i spoluzakladatelem Evropské asociace neurochirurgických společností (EANS). Z. Kunc zemřel v 77 letech nečekaně 10. května 1985 v ranních hodinách, nejspíše na infarkt. I ve smrti se usmíval. V roce svého neočekávaného úmrtí obdržel

nejvyšší uznání Světové federace neurochirurgických společností (World Federation of Neurosurgical Societies – WFNS) „Medal of Honour“. Medaili posmrtně převzal K. Šourek na 8. WFNS kongresu v Torontu.

Při příležitosti 50. výročí založení Světové federace neurochirurgických společností vyšla v roce 2005 monografie o její historii. O mezinárodním významu Z. Kunce svědčí to, že je jediným československým neurochirurgem, který je zde dokonce čtyřikrát jmenován i vyfotografován. Nikdo jiný z České republiky zde není zmíněn, vyjma K. Šourka (ten pouze v souvislosti s předáním medaile) (4).

S celoživotní partnerkou, dětskou lékařkou Zdeňkou, vychovali 4 děti. Zdeněk Kunc miloval kulturu a historii, potřeboval společenský život, tančil, vášnivě hrál tenis, byl dlouhý, štíhlý, chodil rychle a měl kouzlo osobnosti. O žádných jeho mimomanželských vztazích nebo avantýrách jsme se nedozvěděli. I když to dnes zní neuvěřitelně, asi je neměl. Impulzivnost byla příčinou anekdotických historek o jeho automobilových příhodách. Nevím, že by někoho nízce „podrazil“. Soupeřil s R. Petrem, ale patrně nevěděl, co je to obava z konkurence, co je to závist. Svě spolupracovníky stimuloval slovy: „Žák není hoden svého učitele, když jej nepředčí“. K. Kunc patřil mezi opory a chloubu minulého režimu. Přes kontroverzní politickou situaci si myslím, že Z. Kunc byl pro naši republiku, pro Univerzitu Karlovu, pro 1. LF UK a pro naši i světovou neurochirurgii mimořádnou osobností, a to jak svým nadáním a svým celoživotním dílem, tak svým lidským charakterem a etickým působením.

LITERATURA

1. **Kunc, Z.:** Ze vzpomínek. Čas. Lék. čes., 1983, 122, s. 347–351.
2. **Kunc, Z.:** Neurochirurgie, 3. vyd. Praha, Avicenum, 1983, 322 s.
3. **Náhlavský, J. et al.:** Neurochirurgie. Praha, Galén a Karolinum, 2006, 581 s.
4. **van Alphen, A. H.:** World Federation of Neurosurgical Societies 1955–2005. A History. Amstelveen, De Zaak Haes, 2005, 288 s.